

Universitätsbibliothek Wuppertal

**L.ANNAEI || SENECAE || Tragoediae.|| EDITAE
EMENDA-||TIORES STUDIO || Georgii Fabricii ||
Chemnicensis.|| (LVCTATII GRAM-||MATICI ANTIQVI,IN ||
SENECAE TRAGOEDIAS || Periochae.||)**

Seneca, Lucius Annaeus <Philosophus>

Leipzig, [1566]

Widmungsbrief

Nutzungsrichtlinien Das dem PDF-Dokument zugrunde liegende Digitalisat kann unter Beachtung des Lizenz-/Rechtehinweises genutzt werden. Informationen zum Lizenz-/Rechtehinweis finden Sie in der Titelaufnahme unter dem untenstehenden URN.

Bei Nutzung des Digitalisats bitten wir um eine vollständige Quellenangabe, inklusive Nennung der Universitätsbibliothek Wuppertal als Quelle sowie einer Angabe des URN.

[urn:nbn:de:hbz:468-1-694](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:468-1-694)

62544

ILLVSTRIS DVCIS
AC DOMINI D. VVOLF-
GANGI PALATINI RHENI,
Ducis Bauariæ, Comitis Veldentij,
Filijs, D. D. Othoni Hen-
rico, & Friderico
Fratribus,

S. D.

GEORGIVS FABRICIVS
CHEMNICENSIS.

789

CV M è scriptis veterum vniuersis grata
& salutaris capiatur vtilitas: tum è le-
ctione Tragicorum præcipua atq; singula-
ris. nam de viris summis, eorumq; factis
magnis & inusitatis agens. non minus eos,
qui potentia eminent, etsi eos potissimum,
quàm quemuis è vulgo de varietate casu-
um, & vitæ hominis multiplici calamitate
informat. Quod loco positum excelso est,
in oculos plurimorum incurrit, & quod vi-
ris metuendum principibus, idem personis
vilioribus potest accidere. quod autem ac-
cidit omnibus, id mente & cogitatione de-
bet præcipi, vt aut auertatur periculis alio-
rum, aut mitigetur ratione & constantia.
Miseriarum in vita verissimè causa prima

A 2

est,

est, in ignoratione contemptiue Dei, pietatis neglectio, & suarum virium aut excellentia nimia & insolens fiducia, quæ nulli vnquam vel illustrium Heroum, vel regum clarissimorum fuit impunis. Accedit ad hanc imperiorum cupiditas vehemens, quæ ita regnat in animis, vt nulla plures ab officio deduxerit, pænè inuictos ab alijs vicijs & delictis homines. Extrema causa, qua pudor violatur & integritas, turpissima est, & habet belluinum quiddam in mentibus abiectis & deprauatis ignauia, otio, fortuna. In Heraclidarum, Aeacidarum & Pelopidarum familijs videre hoc licet. quæ vt in Græcia celeberrimæ, ita præ cæteris calamitosæ fuerunt. Heraclidas oppressit fastus & arrogantia, qua dijs voluerunt & esse & haberi æquales: inde superba illa vox est, licet à muliere profecta,

Quicquid negabat Iuppiter, dabat Hercules.

E gente Aeacidarum, quæ rerum præclarè gestarum excellit magnitudine, qui secundum naturam, morte videlicet placida interierit, inuenio neminem, quia cedere de dignitate & iure voluerunt nemini. Inter Pelopidas tanta turpitudinum confusio, tanta cædium immanitas fuit, vt si ultio diuina nulla sit, ipsi se inuicem ira & furijs vlti videantur. nam quod poëta sapiens canit,

Ira

non de sol
lia flagitijs o
aule tantum
bus atque
habuerunt
ijciantur f
multitudin
& cernunt
quam secu
Et ciuitas,
tantum fuit,
gentium no
est: vitare p
ri: punire
one omnib
Itaque volu
lerum pœna
tus miserabi
miliarum, v
nes & inter
& perpetrare
relerent.
mtis, ea quæ
cipi & admitti
ribus & propin
ctis & enentibus
suorum tempo

DEDICATORIA.

Irae Thyesten exitio graui

Strauere.

non de solo Thyeste, sed de tota illa familia flagitijs obruta dici potest. Verum non aulae tantum & domicilia regum, facinoribus atque sceleribus olim nomen infame habuerunt: sed in vita etiam communi obijciuntur facta tristia & horrenda, & in multitudinis moribus pessimis, audiuntur & cernuntur ferè cotidie. quod enim unquam seculum tam florens, quæ tam sancta ciuitas, quod regnum tam bene constitutum fuit, in quo exempla flagitiorum ingentium non extiterunt? Ea nosse, vtile est: vitare pulchrum, salubre, non imitari: punire rectum: abominari omni ratione omnibusque sensibus præclarissimum. Itaque voluerunt veteres illi sapientes, scelerum pœnas extare, & sceleratorum exitus miserabiles, simulque obijcere oculis familiarum, vrbium, regnorum extirpationes & interitum, ne similia alij auderent, & perpetrare nefaria omnes homines horrescerent. Iidem existimabant à magistris mutis, ea quæ odiosa essent & acerba, accipi & admitti facilius, quam si à familiaribus & propinquis dicerentur: item si factis & euentibus peregrinis aut à memoria suorum temporum remotis, suos reges aut

principes docerent, videbant esse minus periculofum. eam ob rem eligebant nobiliffimorum quorumq; exempla, quafi magis confpicua, magisq; ad animos permouendos apta, quàm fi hominum vulgarium fumpiffent: tum in fcenam ea producebant, ne quem omnino laterent, etiam antiquitatis & humanitatis imperitum. Quàm graue fit admonere potentem aliquem, docet Antiffthenes, quem rex Macedo per Affiæ ciuitates ludibrii caufa mutilatum circumduxit: quàm non tutum obiurgare tyrannum, Zeno Eleates & Anaxarchus Abderites teftantur, qui in cauis molaribus à Nearcho & Nicocreonte, funt pilis faxeis contufi. Tales exitus etiamfi terreant, tamen doctrina virtutis & modettiæ, & defenfo veritatis, aut libertatis fiducia, depnenda non eft: fine qua vita honefta aut laudabilis non potelt exiftere. Quamobrem discriminis vitandi caufa, & fimul retinendæ honeftatis, hæc fcripta Tragico- rum introducenda in domos illuftres funt, quæ plus fplendoris & efficacæ habent, quàm vlla Philofophorum, repleta doctrinis & fubtilitate, volumina. neque folùm in Tragœdia erudiuntur, qui cum poteltate funt, fed omnis generis docentur homines, fiqui aut confilij indigent, in rebus dubijs

D E D I C A T O R I A .

dubijs : aut consolationem expetunt, in aduersis. Id Timoclis antiqui Comici non verbis quidem, sed verborum eius sententia expressa, etiam si prolixior paulò sit, libet exponere, vt habeat maiorem auctoritatem oratio. Is in hunc modum,

Natura expositus est homo laboribus,

Et multa acerba vita fert mortalium.

Hec ergo curarum inuenit solatia,

Cum mens grauis molestia obliuiscitur,

Nata ex aliorum aliquod leuamen casibus,

Facta & minore cum periculo doctior.

Hoc experiri in Tragicis, si cui libet,

Licet, nec is magnum laborem luserit.

Qui pauper est, dum non minus quam Telephum

Se egere sentit, fert malum quietius.

Insanit aliquis? Alcmaeonem respicit.

Cecutit? Oedipi leuat damno suum.

Orbus quis est? lamenta Niobes cogitat.

Claudus? reminiscitur Philocteta pedum.

Habet Oeneum, quisquis senex est & miser.

Quicumque, alij quid accidat putauerit,

Erit in suis alacrior periculis.

Prodest igitur & viris maximis in quauis fortuna, & alij itidem à cultu non abhorrentibus, scriptorum Tragicorum cognitio, & ad experientiam, & ad leuationem doloris, & ad multa vitæ munera. ideo & in theatris & in bibliothecis meritò locum habent,

eoꝛ magis afficiunt atque rapiunt, quod
 præter ea quæ diximus, quasi natiuis plena
 sint affectibus, quibus sæpenumero aut
 spectantium oculi, aut animi legentium,
 ita actione quadam speciosa, aut impetu
 acri permouentur, vt & irascantur cum
 Hercule, & cum Hippolyto doleant, & la-
 mententur cum Antigona. quod ijs, qui
 Tragicorum fuerint spectatores, accidisse,
 se recordari ait Protarchus ad Socratem,
 ὅτι γὰρ τῆς ποιήσεως δημοσεπέσατον καὶ ψυχολογι-
 κώτατον, ἢ τραγῳδία, vt in Minoë Plato affir-
 mat. Tam aspectu horrida Thebarum euer-
 sio, aut incendium Troiæ vix fuerunt, vt in
 Tragedia à captiuis mulierculis, & ab ex-
 ulibus afflictis referuntur, certè magis
 grandia miseræue esse non potuerunt. Nec
 tamen in hoc scripti genere omnia de histo-
 rijs desumpta sunt, vt Sphinx Epicharmi,
 & Euripidis Cyclops: sed pleraq; ad veri-
 tatem accedunt, aut commodam ex natura
 interpretationem habent, aut monstris
 quibusdam tyrannos & latrones effera-
 tos depingunt. Excitantur ipsi ab infe-
 ris mortui: excitantur interdum furia:
 vt quod verbis nequit declarari, imagine
 torua aut præter naturam facta, mire re-
 præsentatur: quæ imago stans in orche-
 stra & admirationem & horrorem incutit,
 neque

DEDICATORIA.

neque enim fuit minima delectatio in illa conformatione, quam ^ἡGræci vocant, neque non vim nullam ad res ipsas animis infigendas habet, euidens & animosa descriptio. Diligens igitur & assiduus Tragediarum lector, non ut histriones aut actores illi veteres, utrem musto repletum accipiet: aut (ut poëta canit)

Vilem certabit ob hircum:

Sed præclarum vitæ specimen, insignia sapientiæ præcepta, & varietatis fortunæ exempla comparabit. Relictus ex eorum scriptorum numero apud Latinos solus est, L. Annæus Seneca, qui etiam si Actio aut Pacuuius, antiqua illa grauitate, neruisque ac lacertis, & incorrupta sermonis prisce puritate similis non sit: tamen in sententijs concinnandis, & expoliendis versibus multum elaborauit, captauitque facilitatem quandam, naturæ non inconuenientem, &, ut mihi videtur, propemodum popularem, ac ut propius dicam, Ouidianæ multis in locis similem. Dicere solitus fuit Philippus Melanthon vir clarissimus, cum de antiquioribus loqueretur, se vina vetustiora tanquam rancidula minus probare: quæ tamen nonnullis videntur optima atque suauissima. Sentit cum eo Lud. Viues, qui ideo Latinorum veterum libros non conserua-

tos scribit, quòd rudes atque impoliti fue-
 rint: neque Fabius negat nitorem & sum-
 mam manum in excolendis operibus, ipsis
 defuisse. Sed vt sensus in diuersis raro est
 idem, sic sententia discrepans plerunque
 animaduertitur. Idem in alijs fit artibus, vt
 in signis Canachi & Myronis: tabulis Po-
 lycleti & Xeuxidis: aliorum forma, pro-
 pter rigiditatem, aliorum propter iucun-
 ditatem fuit comprobata. Inter athletas
 Milonis toros non habuit Entellus, sed non
 minus hic Segestanus illo Crotoniara no-
 minatur. Quocirca nec antiquis horror &
 grauitas, nec recentioribus lenitas obest
 & elegantia, quo minus in precio sint, & ab
 omnibus legantur. Nostrum quidem Tra-
 gicum ita probauit Iohannes Regiomonta-
 nus, Mathematicus excellens, vt sua eum
 manu diligenter & venustè descripserit,
 quem librum apud Georgium Agricolam
 præclarum philosophum à me visum, ado-
 lescenti contuli, & ex eodem locos pluri-
 mos deformatos iam in aliquam restitui
 dignitatem. Hic labor meus, vt sit studiosis
 acceptior, ad vos fratres principes, & Do-
 mini illustres, OTHO HENRICE, & FRI-
 DERICÉ, iam deferatur, honoris & obser-
 uantiæ causa. nam cum in hac ætate viridi,
 auspicio optimi & sapientissimi Principis
 patris

DEDICATORIA.

patris vestri, ingressi sitis iter virtutis, & maiorum amplissimorum laudibus gloria- que responsuri videamini: existimaui vos decere post pietatis Christianæ præceptiones, talia scripta euoluere, eruditionis gratia. de quibus cum multa inter familiares vestros viros honestos & peritos, & à Martino Keplero, bono & erudito homine: tum à fratrum vestrorum magistro, viro doctissimo Petro Agricola audiatis sapissime, plura ad vos scribere, non conuenit, neque est necesse. Tradit auctor nobilis, & boni Imperatoris doctor Plutarchus, *χαλεπὸν εἶναι, γνώμῳ ἐχούσῃ πῶλοι καὶ μοδοσαν, ἀπειχθέντες*, loquens de Athenis: idem de aula iusti & magnanimi Principis multò rectius dicitur, eius videlicet qui Christi doctrinam nouit, & studia Ecclesiæ vtilia euehit: quod de præstantissimo Heroë, patre vestro, clari viri prædicant, & vos insistere vestigijs laudatis affirmant. Ideo principi summo, patri vestro bene precantur verè pij & docti homines, & qui cupidi literarum sunt, vobis literarum & pietatis patronis, optant esse commendati. Valete. E' ludo illustri Miseno, pr.

Cal. Sept. M. D. LXV.

LVCH